

نقد کتاب

The collected Stories of Mavis Gallant

مجموعه داستان‌های می‌ویس گلنت

رندم هاوس، ۸۸۷ صفحه

دری که بین ادراک و تخیل نیمه گشوده ماند

ارائه می‌کند. بیشتر شخصیت‌های گلنت، به‌جای داشتن آرزوی گریز از خانه، از پیش‌بی‌خانمان و آواره هستند، نه با زور یا قصد، بلکه به خاطر پیچ و خم‌های سرنوشت، سرنوشتی که تا حدودی نگران‌کننده است. اما آن‌ها بندرت فریب یک حسرت ناچیز برای خانه را می‌خورند؛ برای مردان، زنان و کودکان نگران او، یک زندگی صمیمانه و گرم محال است. زندگی امن و مرفه سرمایه‌داری‌یی که برخی از شخصیت‌های آن سراغ دارند، سرد و بسیار محبوس است.

چیزی که تقریباً همه شخصیت‌های گلنت از آن فرار می‌کنند یا دیگر آن را درک نمی‌کنند، تاریخ است. در داستان *An Unmarried Man's Summer* والتر یک انگلیسی که قهرمان جنگ بوده و زندگی خود را بین بانوان سالخورده در ری‌ویبرا می‌گذراند، یکی از فراموشکاران گلنت است که هیچ چیز جز نور امید صلح نمی‌خواهد. در داستان *ernst in Civilian clothes*، ویلی، یک فرد آلمانی که سابقاً اسیر جنگی بوده و حالا زندگی‌یی را که با دوزوکلک به‌دست آورده شادمانه در پاریس

داشت مونترال آبا و اجدادی خود را به قصد پاریس ترک کرد، درحالی‌که از مدت‌ها پیش از آن، یک مهاجر ذهنی بود. همان‌طور که در پیشگفتار کتابش نوشته است، یک حس غربت و جلای وطن در تمام بچه‌ها و بسیاری از کانادایی‌ها مشترک است. او یک در قوی و بیش از موعد از این داروی آزاردهنده را بلعیده بود. والدین‌اش پروتستان‌های آراسته انگلیسی، خود را وقف یک زندگی فعال اجتماعی کردند و با فرستادن تنها دخترشان به مدرسه صومعه کانادایی فرانسه زبان، در سن چهارسالگی، او را با سرعتی باورنکردنی فراموش کردند. گلنت مایل است استعداد ادبی خود را به این تحول اولیه نسبت دهد. ضربیه‌یی که دری را مابین ادراک و تخیل باز می‌کند و آن را برای زندگی نیمه‌باز می‌گذارد.

طی سال‌های بسیار گلنت تخیل سرگردان خود را در هشت مجموعه داستان بسته‌بندی کرده است. آثار یک مسافر اهل ادب که بی‌جهت از هویت ملی خود دفاع می‌کند. فرد مورد علاقه او یک آدم آواره، جهان‌وطنی ناراحت، بومی بدون اعتماد به نفس، ساکن ناکجا آباد و «ملبس به یک زندگی مندرس» است. همان‌گونه که در داستان *Baum, Gabriel*

دل مشغولی یک مهاجر به ریشه‌ها و حس مکان در او به اندازه کافی معمولی است، اما داشتن حافظه‌یی قوی و دلبستگی به تاریخ و در عین حال، حس سرگردانی در زمان است که غیرعادی و عجیب می‌نماید و از همه شگفت‌انگیزتر، نوولیس بودن کسی است که هیچ علاقه‌یی به هنر نقل صرفه‌جویانه یک داستان کوتاه ندارد.

مجموعه داستان‌های می‌ویس گلنت درست آن فرد بلندپرواز، خیره، فاضل و غیرعادی‌یی را نشان می‌دهد که همیشه بوده است. این کتاب قطور، ۵۲ داستان را که طی حدود نیم قرن برای «نیویورکر» نوشته شده‌اند در بردارد، اگرچه گلنت در پیشگفتار کتاب انزجارش را از کتاب‌های قطور ابراز می‌کند و معتقد است که به هیچ‌دردی نمی‌خورند جز استفاده به‌جای وزنه. گلنت طی دوران کاری طولانی خود داستان کوتاه را با جسارت تمام به آن سوی مرزهای متعارف و سنتی‌اش کشانده است و درباره داستان کوتاه می‌گوید: «جنجال بی‌معنا چیزی است که داستان کوتاه درباره آن نوشته می‌شود و باید به سختی بتواند فاصله بین دو جلد را به‌دقت پر کند». گلنت در سال ۱۹۵۰ هنگامی که ۲۷ سال

می‌گذرانند، او متعلق به دیگر نژاد خوش‌بین و امیدوار از نجات یافتگان گلنت است که مسیر زندگی‌شان کاملاً مثل افراد سردرگم و فریب خورده است. ویلی در انتظار فردی باهوش، آگاه و بالاتر از همه عاقل و خردمند است که از اعماق گذشته خارج شود و با اقتدار بگوید، این حقیقت است، و آن نیست.

شخصیت‌های گلنت، با احساس فقدان آرامش و وضوح، راه خود را به سوی یک انطباق قابل تحمل با قرنی که بر اولین نیمه‌اش انگ هراس و پوچی خورده، نادیده گرفته، دچار توهم شده و خطا می‌کند. جنگ جهانی دوم دنیای داستان‌نویسی او را تسخیر می‌کند؛ این یک کشمکش در شرف وقوع است؛ آشوب جدیدی که جهان را متلاشی می‌کند، خاطره‌ی مبهم که صلح و سعادت پس از جنگ را به سخره می‌گیرد. این آشکارترین دلیل است، در شرایطی که آشوب هر روزه کافی نیست، که خیال باطل اجتناب‌ناپذیر است، که تاریخ به معنای یک تداوم آرام و خوشایند نیست و این‌ها درس‌هایی است که گلنت به طور مستقیم در داستان‌هایش گنجانده است. این بی‌اعتنایی آشکار او به هرچیز و بیش از همه به طرح داستان متراکم و فشرده، مثل یک راه مشخص از ابتدا تا انتها، فقط شیوه او نیست، بلکه درون‌مایه اصلی کار او نیز هست. گلنت یک راوی سرگردان، اما بسیار هشیار است و پیام نهفته و زیرینایی او این است که سرنوشت همه ما سرگردانی است و همین‌طور که به زندگی ادامه می‌دهیم، به طرز خودویران‌گرانه‌ی دچار سوء تعبیر هستیم.

می‌ویس گلنت با تزلزل ناپذیرترین، استادانه‌ترین، متعادل‌ترین و هشیارانه‌ترین نثر ممکن داستان‌هایی به هم می‌بافد که تجلی‌ها را، روشن یا مبهم، از خاطر انسان می‌برد. یک شخصیت‌نگون‌بخت در داستان *The Ice Wagon* *Going Down the Street* با خود فکر می‌کند، «این داستان باز ناتمام مانده»، در حالی که به یک فرد تبعیدی غصه‌دار چشم دوخته و در همان حال آرزومند و هراسناک نشانی از سرنوشت خودش است. این باید به یک نقطه اوج می‌رسید، چیزی که او را تسکین دهد. اما هیچ نقطه اوجی وجود نداشت. در داستان‌های او، نه تنها کم‌دی وجود دارد، بلکه یک شکیبایی توأم با خون‌سردی و بذله‌گویی، درست وقتی که برای توفیق یافتن انتظار مصیبت یا شرارت را دارید، بر متن غلبه می‌کند؛ گلنت برای این که

مخاطبش پیش‌بینی کند که چه کسانی خوب یا بد هستند اطلاعات لازم را در اختیارش قرار می‌دهد، و در مکتوم نگه داشتن این که چه کسی ممکن است چه کسی باشد، یک نایفه است.

پنج داستان اول از ۹ بخش کتاب عنوان‌هایی دارند که به طور مداوم و منظم طول تاریخ را دهه به دهه درمی‌نورند. آغاز این دهه‌ها ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰ است. اما خیلی زود مشخص می‌گردد که در واقع هیچ نظم تاریخی مشخص یا نظمی براساس تاریخ انتشار یا موضوع مورد بحث وجود ندارد. گاهی یک داستان بر طبق زمان اولین چاپ آن انتخاب شده و گاهی بر طبق زمانی که تنظیم و اصلاح گردیده است. گلنت گذشته از یک رگه طنزآمیز فراینده که در اوایل کارش فوق‌العاده چندبعدی بود، تغییر چندانی نکرده است. و همچنین در طول دهه‌های متوالی، با داستان‌های او، بینش فراگیر این قرن به‌طور تلویحی بیان نشده است.

گلنت با افزودن یک نگرش متعادل‌تر به جسارت و بی‌باکی‌اش، خوانندگان داستان‌هایش را ترغیب می‌کند که این کتاب را جزء به‌جزء بخوانند. او در پیشگفتارش اظهار می‌کند که، «داستان بخشی از رمان نیست». داستان‌نویسی گلنت به‌رغم بافشاری برای مرتب و منظم ماندن در یک چارچوب، از مرزهای سنتی داستان کوتاه خارج می‌شوند. داستان *The Four Seasons*، درباره یک پرستار بچه ایتالیایی است که هنگام سرایت جنگ به مدیریتانه برای یک خانواده انگلیسی مهاجر کار می‌کند، وقتی در مجموعه *From the Fifteenth district* به چاپ رسید، مثل یک رمان کوتاه *Novella* عرضه شد. داستان‌های دیگر مثل *The Potter and Remission*، با این‌که حتی طولانی‌تر و کاملاً گسترده‌تر بودند، همیشه به دلیلی مثل داستان کوتاه منتقل شده‌اند نه مثل رمان کوتاه - گونه‌ی فوق‌العاده قوی.

کار گلنت همچنان در مرز استحاله رمان نو بیبر می‌کند - و در حقیقت، عاقبت همین کار را در آخرین بخش‌های کتاب *the Linnet Muir, Carette Sisters, Edouard, Juliette, Lena* و *Henri Grippe* انجام می‌دهد. او چهار سری داستان را که هر یک با شخصیت‌هایی معمولی به هم پیوسته‌اند، تحت همین عنوان‌ها گردآورده و یک نوع ادبی پیوندی و دورگه را که خود او به طرز بی‌سابقه‌ای وضع کرده به نمایش می‌گذارد. گلنت

یک بار در یک گفت‌وگو با اظهار نظر درباره داستان‌های درهم آمیخته *Juliette, Lena, Edouard* (درباره مرد جوانی که در پاریس با عجله با یک یهودی اهل مجارستان ازدواج می‌کند تا از او در طی جنگ محافظت کند و هرگز از دست او خلاص نمی‌شود) گفت که این داستان‌ها می‌توانستند تبدیل به یک رمان شوند، اما بعد فکر کردم چهار اتفاق کل داستان را بازگو می‌کند، بنابراین چرا خوانندگان را با صفحه‌هایی از یک بافت پیوندی کسل کنم؟ در تمامی این داستان‌های آکوردئونی بافت پیوندی پیرویمانی به چشم می‌خورد؛ هریک از آن‌ها به‌خودی خود مستقل‌اند و در جمع داستان‌های دیگر منعکس می‌گردند.

به غیر از داستان *Linnet Muir*، پنج داستان دیگر به‌وضوح براساس دوران کودکی گلنت نوشته شده‌اند، و او با چهره اصلی و قوی هنرمند به‌عنوان دختر و زنی جوان به پیش می‌رود. گلنت در پیشگفتارش حدس می‌زند که، شاید یک نویسنده، کودکی در لباس مبدل باشد. اینت نسبت به جریانات ناگفته عشق، نفرت و اشتیاقی که نویسنده آن‌ها را بسط داده و حفظ کرده، هوشیاری و توجه دارد.

به نظر می‌رسد که گلنت در این تجدید خاطرات جویندگی معمولی و پیش‌پا افتاده از مونترآل فراموش‌ناشدنی که بی‌تردید در بین بهترین آثار او قرار می‌گیرد، پس از یک سفر بزرگ تخیلی صدها صفحه‌ی به خانه بازگشته است. این آشنایی ذهن‌های فریب‌خورده، به‌طور نامعمولی در قلب‌های پرشور این زنان (شخصیت‌های *Juliette, Lena, Edouard*) احساس آرامش می‌کند. اما او به‌عنوان یک ماجراجوی مهاجر، تا پایان راه، کتاب را با داستان‌هایی شکل گرفته از یک حس قربت مبالغه‌آمیزتر و یک توالی طنزآمیز درباره نویسنده پاریسی سالخورده‌ی به‌نام هنری گریپز به پایان می‌رساند. گلنت برای جاودانه شدن و عقب‌نماندن از قافله تاریخ هرگز نکوشیده کسی را فریب دهد و به یقین داستان‌هایش زمان‌هایی بسیار طولانی زنده خواهند ماند. □

نویسنده: Ann Hulbert، سیاستمدار، منتقد و نویسنده آمریکایی از سال ۱۹۷۸ تا دوره قبل در City Hall عضو شورای شهر بوده و در دوره فعلی در مسئولیت‌های دیگری خدمت می‌کند. وی در بسیاری از فعالیت‌های اجتماعی شرکت دارد. کتاب: *The Interior Castle* اثر اوست. *The Art and Life of Jean Stafford*